

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

За загальною редакцією Л.В.Одноворець та І.М. Пазухи

(Суми, 28–29 квітня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

Змішане навчання як інноваційна технологія організації навчального процесу ВНЗ

Сотник І.М., д.е.н.; професор; Кулик Л.А., асистент

Сумський державний університет, кафедра економіки та бізнес-адміністрування

Питання ефективного використання у навчальному процесі вищих навчальних закладів (ВНЗ) електронних матеріалів для оптимізації аудиторної та позааудиторної (самостійної) роботи студентів (СРС), контролю навчальних досягнень і встановлення зворотного зв'язку зі студентами набули значної актуальності протягом останніх 10-15 років. Сьогодні українські ВНЗ, щоб залишатися конкурентоспроможними на ринку освітніх послуг, все частіше розгортають системи дистанційного навчання, розробляють власні комплексні електронні інформаційно-освітні системи та навчально-методичні комплекси дисциплін.

Разом з тим, електронне навчання досить обмежено застосовується у вітчизняній вищій освіті, здебільшого як допоміжний інструментарій у рамках традиційного навчального процесу. Світова ж практика свідчить про успішні розробки й апробування інноваційних педагогічних підходів, які обґрунтовують нову методологію побудови навчального процесу, що базується на використанні електронних технологій. Залежно від ступеня насиченості навчального процесу онлайн технологіями і характеру взаємодії учасників експерти розрізняють декілька підходів до навчання (рис. 1).

Навчальний процес, побудований на основі інтеграції аудиторної і позааудиторної навчальної діяльності з використанням та взаємним доповненням технологій традиційного й електронного навчання, прийнято називати **змішаним навчанням** (ЗН) [2]. ЗН передбачає скорочення кількості аудиторних занять за рахунок перенесення їх частини в електронне середовище і, як наслідок, скорочення очної взаємодії студентів із викладачем. При цьому співвідношення аудиторної (традиційної) та віртуальної (електронної) складових може відрізнятися і залежить від значної кількості різноманітних факторів: галузі знань, віку слухачів та рівня їх

СЕКЦІЯ 1: Особливості самостійної роботи студентів при вивченні дисциплін гуманітарного, природничого і технологічного циклів

підготовки, технічної забезпеченості організації процесу навчання тощо.

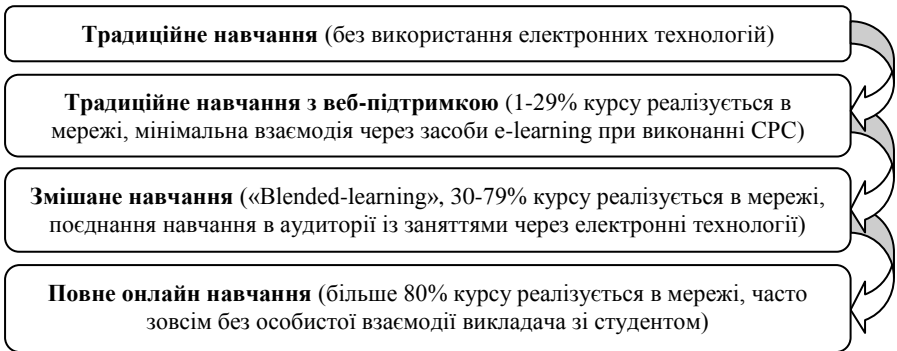

Рис. 1. Різновиди підходів до організації навчального процесу [1]

Ключовим поняттям ЗН є поняття «flipped classroom» («перевернутий клас»), у рамках якого особлива увага приділяється як аспектам проектування електронних курсів, так й організації навчального процесу. Суть «перевернутого класу» полягає у перестановці ключових складових навчального процесу на підставі активного використання електронного навчального середовища [2]. У традиційній моделі процес навчання починається із пояснення матеріалу в ході аудиторних занять, а виконання завдань і закріплення матеріалу переноситься до позааудиторної СРС, потім контроль знову відбувається в аудиторії. Отже, схему традиційного навчання доцільно представити як «аудиторне заняття (лекції) – СРС – аудиторне заняття (практичне заняття)». За цієї технології акцент робиться на першочерговому розумінні та засвоєнні матеріалу під час лекційного заняття. «Перевернутий» навчальний процес починається з постановки проблемного завдання, для виконання якого студент змушений самостійно ознайомитися з матеріалом, розміщеним у середовищі електронних курсів. На цьому ж етапі в електронному середовищі проводиться самоконтроль розуміння матеріалу. Таким чином, навчальний процес починається з СРС. В аудиторії ж відбувається робота з уточнення розуміння матеріалу студентом, обговорення прочитаного матеріалу з відповідями викладача на поставлені студентами питання і, найголовніше, застосування

СЕКЦІЯ 1: Особливості самостійної роботи студентів при вивченні дисциплін гуманітарного, природничого і технологічного циклів

матеріалу до практичних ситуацій, розробка і представлення вже знайдених студентами рішень. Далі в режимі СРС студент відпрацьовує засвоєну на практиці інформацію, закріплює матеріал і здійснює тематичний контроль підсумків навчання.

Технологія ЗН, на нашу думку, спроможна зробити процес навчання більш простим, доступним, і, водночас, інформаційно насиченим. ЗН вибудовує навчальний процес на основі активного поєднання СРС в електронному середовищі із живим спілкуванням з викладачем, тобто у формі, коли самостійно оброблений студентом матеріал узагальнюється, аналізується і використовується в реальних ситуаціях через вирішення конкретних практичних завдань під наглядом викладача. Перевагами ЗН є широкі можливості індивідуалізації навчання та надання кожному окремому студенту тих знань, яких він прагне, й на тому рівні, який є для нього прийнятним. Застосування підходів ЗН передбачає створення гнучких графіків навчального процесу, зокрема в частині СРС, які підлаштовуються під кожного студента і значною мірою формуються саме ним. Це особливо цінне для студентів, які вже працюють, а також тих, що здійснюють пошуки роботи або ж беруть участь у програмах академічної мобільності. Водночас, відносним недоліком ЗН є вимога щодо високого ступеня самоконтролю і самодисципліни студента.

Особливо важливу роль ЗН, на наш погляд, має відігравати у підготовці магістрів, оскільки орієнтує студента на самостійне набуття необхідних знань з дисципліни та обговорення проблемних питань з викладачем на індивідуальних консультаціях, розширяє простір для проведення магістерських наукових досліджень, формуючи навички критичного аналізу та творчого підходу до вирішення поставлених завдань.

1. Allen I. E. Blending In. The Extent and Promise of Blended Education in the United States [Electronic resource] / I. E. Allen, J. Seaman, R. Garrett. – May, 2007. – Mode of access: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED529930.pdf>.

2. Staker H. Classifying K–12 Blended learning [Electronic resource] / H. Staker, M. B. Horn. – Innosight Institute, 2012. – Mode of access: <http://www.innosightinstitute.org/innosight/wp-content/uploads/2012/05/Classifying-K-12-blended-learning2.pdf>.